

PODPORA BOJE VŠEVOJSKOVÉHO SVAZKU FRONTOVÝM LETECTVEM

Motostřelecká (tanková) divize je jedním z hlavních realizátorů zámyslu boje velitele vševojskové armády. Na vševojskových svazcích spočívá hlavní tíha boje. Proto jsou v jejich sestavách začleněny všechny druhy vojsk, kromě letectva.

Frontové letectvo vzhledem ke svým operačně taktickými možnostem, vysokým technickým požadavkům a tím, že i přes svůj početní vzrůst ho bude stálý nedostatek, je prostředkem velitele frontu. Velitel frontu je jediným vševojskovým velitelem, který na návrh velitele frontového letectva dává letectvu úkoly a rozhoduje o jeho použití.

Je to proto, aby bylo zabezpečeno centralizované použití letectva v rámci zámyslu operace frontu a využití jeho operačně taktických vlastností zejména:

- vysoké manévrovosti s možností měnit v krátké době prostory úderů nebo činnosti,
- soustředění letectva na důležité cíle v relativně krátkých časových rozměrech,
- možnosti působení do hloubky sestavy protivníka až do svého taktického doletu,
- možnosti měnit cíle úderu i ve vzduchu,
- působit na výzvu v krátkých časových lhůtách po rozhodnutí velitelů.

Vzhledem k důležitosti motostřeleckých (tankových) divízi a nutnosti efektivního využití operačně taktických vlastností frontového letectva, které neumožňují jeho začlenění přímo do bojových sestav vše-

vojskových svazků, budeme řešit jejich podporu těsnou součinností s nimi.

Proto zpravidla k motostřelecké (tankové) divizi, která působí na hlavním směru úderu nebo plní důležitý úkol v armádní operaci, vysíláme orgán k řešení součinnostních otázek. Tímto orgánem je skupina bojového velení (SkBV) jako součást střediska velení letecké armády (SBVLA).

Skupina bojového velení (SkBV) je určena k udržování součinnosti letectva s motostřeleckou (tankovou) divizí a k řízení letectva, které působí na bojišti v bezprostřední blízkosti předního okraje.

Z určení, úlohy a místa SkBV vyplývá, že jejím umístěním na VS motostřelecké (tankové) divize došlo ke zkvalitnění součinnosti při řešení podpory motostřelecké (tankové) divize frontovým letectvem. Dříve vyslaný letecký představitel nebo návodčí nebyl schopen zvládnout všechny otázky součinnosti. Zvláště v poslední době v souvislosti se zaváděním nových typů letounů a používaných prostředků ničení letectva i pozemních vojsk dochází ke zvýšeným požadavkům na řešení otázek součinnosti mezi motostřeleckou (tankovou) divizí a frontovým letectvem. SkBV zajišťuje řešení náročných otázek součinnosti.

SkBV je složena z náčelníka a důstojníka bojového velení, protože s otázkou podpory boje motostřelecké (tankové) divize jsou úzce spjatý další dva závažné součinnostní úkoly a to součinnost letectva

s PVO divize a zajištění bezpečnosti pozemních vojsk i letectva ve společném prostoru bojové činnosti. Zajištění obou uvedených součinností úkolů je velmi dů-

ležitý, protože jejich úspěšné vyřešení zásadním způsobem ovlivňuje i efektivnost plnění úkolů letectvem ve prospěch boje motostřelecké (tankové) divize.

Úkoly SkBV v přípravném období bojové činnosti motostřelecké (tankové) divize

Náčelník SkBV se zúčastňuje na všech důležitých úkolech plánovacího procesu motostřelecké (tankové) divize. Pracuje v úzké součinnosti s velitelem a hlavními funkcionáři divize.

Důstojník bojového velení v této době zpravidla řeší s náčelníkem PVO divize konkrétní otázky součinnosti.

Náčelník SkBV po obdržení předběžného nařízení od velitele vševojskové armády a po seznámení příslušných funkcionářů s ním si ujasní situaci divize. Z ujasnění mu vyplynou důležité fáze bojové činnosti divize, i které objekty protivníka budou nejvíce bránit realizaci stanovených úkolů velitelem vševojskové armády. Z těchto objektů — cílů všimá si zejména těch, které budou vyžadovat společné činnosti druhů vojsk, tedy i letectva a těch, které jsou mimo dosah palných prostředků divize.

Na základě tohoto ujasnění náčelník SkBV dohoví se s průzkumným oddělením, raketovým vojskem a dělostřelectvem o výběru cílů v prostoru společné bojové činnosti letectva, raketového vojska a dělostřelectva divize. Přitom přihlíží k bezpečnostním opatřením. Důležitost bezpečnostních opatření vyniká zejména při použití jaderných zbraní oddílem vojskových raket a rovněž v důležitých fázích boje jako např. při zasazování druhého sledu, odrážení protiztečí, prolamování pásma obrany protivníka apod.

Po dohovoru o výběru cílů pro frontové letectvo zpracovává návrhy a požadavky na ničení objektů — cílů protivníka frontovým letectvem v pásmu divize na příští den bojové činnosti. Tyto návrhy a požadavky předkládá náčelníku SBVLA. Je to proto, aby tyto odpovídaly možnostem letectva, o kterých má v této době náčelník SBVLA již širší přehled. Náčelník SBVLA může náčelníku SkBV upřesnit cíle, na které povede frontové letectvo údery jadernými pumami i klasickými prostředky podle plánu velitele frontu, i které cíle bude ničit vyčleněné úsilí frontového letectva na výzvu velitele vševojskové armády v hloubce a po stranách prostoru bojové činnosti divize.

Tim si náčelník SkBV shromáždí podklady pro svůj návrh veliteli divize. Údaje o dohodované součinnosti frontového letectva s divizními prostředky PVO, dohod-

nutá opatření k vyloučení sestřelu vlastních letounů a sladění způsobů označování vlastních vojsk a letectva na bojišti hlásí náčelníku SkBV důstojník bojového velení, který je v této době řeší s příslušnými funkcionáři svazku. Náčelník SkBV je potom zahrne do svého návrhu veliteli divize.

Návrh náčelníka SkBV zpravidla obsahuje:

- počet vyčleněných plukovních letounových vzletů jednotlivých druhů letectva na výzvu velitele divize,

- jak vyčleněné letectvo použít, konkrétně na které cíle, jakými počty, doby úderů apod. Dále uvede předpokládané výsledky úderů proti jednotlivým cílům,

- letiště podpory a dobu letu od vydání výzvy velitelem divize na čáru dotyku, do čáry bližšího a dalšího úkolu divize,

- informace o celkové činnosti letectva, které bude působit v hloubce a po stranách pásma divize (které cíle bude ničit, jakými počty letounů a v kterém čase),

- způsob řešení součinnostních otázek, zejména s PVO svazku a způsob označování vlastních vojsk,

- požadavky na velitele divize při záchráně osádek, obsazování letišť protivníka apod.

Po obdržení bojového nařízení velitele vševojskové armády si náčelník SkBV zkontroluje zda v něm nejsou změny vzhledem k obsahu předběžného nařízení. Případné změny řeší s příslušnými funkcionáři VS divize. Náčelník SkBV po prostudování si bojového nařízení velitele vševojskové armády stručně informuje náčelníka SBVLA.

Tato informace může obsahovat:

- stručný úkol divize (bližší, další úkol, směr hlavního úderu), rozmístění VS, oddílů vojskových raket, protiletadlového dělostřeleckého pluku apod.,

- použití jaderných zbraní svazkem, konkrétně na které cíle jsou plánovány, kilotonáž, druh a dobu úderu,

- stručně o součinnostních zásadách s vojsky svazku s důrazem na opatření k vy-

loučení sestřelu vlastních letadel palbou divizních prostředků PVO,

— dohovořené cíle, na které působí letectvo na výzvu velitele divize, počty letounů a doby úderů,

— požadavky velitele divize na průzkum a jiné.

Dříve na některých cvičeních docházelo k tomu, že neměl-li velitel divize vyčleněno úsilí na výzvu, návrh od náčelníka SkBV nevyžadoval. Tento postup nebyl příliš předvídatelný, protože vyčleněno úsilí letectva na výzvu divize představuje jen část celkového úsilí letectva, které působí do pásma divize. Tím se velitel zbavoval možnosti znát situaci v ničení důležitých cílů protivníka v hloubce, před a po stranách sestavy divize. Obdobně je tomu i se znalostmi o stíhací obraně pozemních vojsk, kterou plánuje centrálně velitel frontu. K PVO divize sice proniknou základní údaje např. o prostorech stěhu ve vzduchu cestou PVO armády, ale způsob obrany pozemních vojsk (jakými silami a ve kterém čase), zda ze stěhu na zemi nebo ve vzduchu se může divize dovědět jen od náčelníka SkBV. Proto je návrh náčelníka SkBV pro velitele motostřelecké divize nutný i v tom případě, nemá-li na svoji výzvu vyčleněno žádné úsilí.

Důstojník bojového velení podle pokynů náčelníka SkBV v období přípravy k bojové činnosti motostřelecké (tankové) divize upřesňuje součinnost s PVO podle podkladů, které SkBV dostává z SBVLA. Sleduje způsob uvědomování podřízených prostředků PVO divize o průletech vlastních letounů a vrtulníků v prostorech palby, podmínky a způsob zasazení do boje stíhačů v prostorech palby prostředků PVO a zajištění jejich bezpečné činnosti při ničení vzdušných cílů protivníka.

Volba nejvýhodnějšího způsobu uvědomování v konkrétních podmínkách je důležitá, protože údaje o průletu vlastních letounů a vrtulníků musí proniknout v krátkém čase z VS divize na VS pluků a z nich na prostředky přenosných odpalovacích zařízení PLRS (jsou-li v sestavě) a dále do praporů. Z nich zase přes rotu až do osádek tanků a dalších jednotlivých palebných prostředků. S náčelníkem PVO přesně propočte potřebnou dobu k proniknutí údajů o průletech vlastních letounů až do posledního palebného prostředku. Potřebná doba k proniknutí informací o vlastních letounech limituje potom důstojníka bojového velení, kdy musí potřebné údaje předat, aby bylo zabráněno případnému postřelování vlastních letounů prostředky PVO divize.

Po splnění tohoto úkolu na VS dohovoří způsoby označování vlastních vojsk na

bojišti. Jde zejména o způsob označování vlastních letounů stanovenými signály, vyznačování předního okraje vlastními vojsky, způsoby použití stanovených signálů při označování přesunů vojsk při boji v hloubce na jednotlivých směrech a další potřebné otázky. Při označování předního okraje vlastními vojsky dohovoří pro jednotlivé fáze bojové činnosti šířku označovaného úseku, vzdálenost jednotlivých signálů označení od sebe a další potřebnou problematiku. Hlavním úkolem této činnosti je rovněž vyloučit možnost úderu vlastního letectva na pozemní vojska a opačně zabránit postřelování vlastního letectva vojsky divize.

Po skončení důstojník bojového velení SkBV hlásí náčelníkovi SkBV závěry z řešené součinnosti. Ten si je ve stručnosti zahrne do svého návrhu veliteli divize a do informační zprávy SBVLA.

Potom náčelník i důstojník bojového velení SkBV spolu s příslušnými funkcioniéry VS divize se podílejí na konečném zpracování „Plánové tabulky součinnosti“. Dosud se žádný písemný samostatný dokument o dohovořené součinnosti mezi pozemními vojsky, raketovým vojskem a letectvem na stupni motostřelecké (tankové) divize nezpracovával. Je však výhodné a nutné jej zpracovávat. Vyplývá to z nově zavedeného předpisu o součinnosti, platného v celé Varšavské smlouvě.

Po zpracování plánové tabulky součinnosti náčelník SkBV dokončuje zpracování své pracovní mapy a upřesňuje se směnou pracoviště SBVLA ještě další potřebné údaje k bojové činnosti. Potom podrobně studuje cíle na mapě, zvažuje možnosti, způsoby a směry ztečí letectva na plánované cíle. Vzhledem k tomu, že není vyloučena změna cílů, musí důkladně prostudovat v mapě i okolní terén s důrazem na jeho konfiguraci a zvláštnosti tak, aby se mu všechny charakteristické znaky terénu vryly do paměti a mohl snadněji navádět letouny na pozemní cíle.

V době přípravy náčelníka SkBV k navádění, důstojník bojového velení zpravidla přebírá ze SBVLA údaje o plánovaných letech letectva na příští den bojové činnosti, které prochází prostorem bojové činnosti divize. Zpracovává z nich „Výpis z plánované tabulky letů“. Uvedené údaje předá na PVO divize a vysvětlí náčelníku PVO divize případné nejasnosti. Současně s náčelníkem PVO podle plánovaných tratí, výšek, velikosti skupin a dob letů upřesní, které plánované údaje, na které prostředky PVO předat na příští den bojové činnosti. Předáním informací o le-

tech vlastního letectva předem se zjednodušuje a hlavně urychluje pronikání údajů při vedení bojové činnosti příštího dne. Dále s NS SBVLA upřesňuje čáry předání

údajů o letech frontového letectva do pásma bojové činnosti divize vzhledem k rozmístění prostředků PVO a jejich takticko-technickým možnostem.

Úkoly SkBV v průběhu bojové činnosti motostřelecké (tankové) divize

Náčelník SkBV se zdržuje v blízkosti velitele divize. V důležitých fázích boje odchází s ním na jeho předem určené VS.

V průběhu bojové činnosti předkládá veliteli divize návrhy na použití vyčleněného úsilí letectva na jeho výzvu v souladu se schváleným požadavkem z předchozího dne. Po schválení návrhu velitelem divize zprostředkuje výzvu letectva k úderům na stanovené cíle.

Dále navádí vyzvané letouny v bezprostřední blízkosti předního okraje. Před přiletem letounů v předem spočítaném čase, vydá výzvu k označení předního okraje pozemních vojsk. Stanovení přesného času k označení předního okraje je velmi důležité. Výzvu k označení nesmí vydat předčasně, aby protivník nemohl učinit protipatření, např. použití stejných či podobných prostředků, ani opožděně po přiletu letounů do prostoru bojové činnosti, ale těsně před jejich přiletem.

Navádění řídí zpravidla na malém příručním planšetu (na mapě 1:200 000). V mapě má předem vyznačeny přesné polohy cílů, podle rychlosti, síť orientačních bodů, vlastní polohu a předpokládanou polohu letounů v okamžiku zahájení navádění.

Před zahájením navádění naváže s vedoucím skupiny letounů spojení v rádiové síti velení a navedení a přebere velení letounům. Od tohoto okamžiku plně za velení skupiny zodpovídá.

Vyzádá si polohu od velitele skupiny a informuje ho o PVO cíle. V případě, že skupina není na plánované trati, nařídí jí opravu kursu, popř. (je-li toho třeba) opravu výšky a rychlosti.

Po těchto upřesněních zpravidla již skupinu letounů sám vidí a navádí ji do východiště zteče informacemi o charakteristických orientačních bodech a čarách, nad kterými bude skupina prolétávat. Po-

voluje skupině vejít do zteče, popř. nařídí opakovanou zteč cíle. Po hlášení vedoucího o ukončení ztečí vyvádí letouny zpět nad vlastní území. Potom od vedoucího žádá výsledek úderu a skupinu předá na předem stanovené čáře dalšímu prvku řízení bojové činnosti SBVLA.

Letouny, které sám nenavádí, ale které prolétávají v pásmu divize, informuje před přiletem o průběhu předního okraje.

V případě poškození letounu, ztrátě orientace, nebo po obdržení hlášení osádky v nouzi, informuje o tom bezprostředně SBVLA.

Kromě toho nepřetržitě udržuje součinnost s náčelníkem RVD divize s důrazem na okamžité předání všech změn v plánovaných jaderných úderech oddílem vojskových raket (s udáním epicentra, kilotonáže, druhu a výšky výbuchu) na SBVLA.

Důstojník bojového velení SkBV v průběhu řízení bojové činnosti se zpravidla zdržuje na VS náčelníka PVO divize. Informuje ho o přiletu vlastních letounů prostorem bojové činnosti divizních prostředků PVO. Vychází přitom z plánovaných letů a z hlášení NS SBVLA o vletu letounů (skupin) do pásma bojové činnosti divize na dohodnutých čarách. Rovněž upřesňuje součinnost mezi stíhači a prostředky PVO divize ve společném prostoru bojové činnosti.

Prostřednictvím VS divize kontroluje včasné označování vlastních vojsk určenými prostředky označování.

Předává stručnou informaci na SBVLA o změnách průběhu předního okraje, o změnách v rozmístění VS, prostředků divize, celkové situaci a plněných úkolech.

Včas informuje osádky o prostorech, do kterých vede jaderné údery oddíl vojskových raket.

K vyčleňování přiděleného úsilí na výzvu velitele divize

Přidělení vyčleněného úsilí na výzvu považuje správně každý velitel motostřelecké (tankové) divize za důležité. Je to proto, že tak může bezprostředně ovlivňovat uskutečňování svého zámyslu. Pravda, i ostatní činnost letectva do pásma bojové činnosti bude ovlivňovat boj divize, ale v některých případech

ne již bezprostředně. Výsledky úderů na cíle protivníka letectvem se mohou projevit např. až za několik hodin, popř. i déle.

Vyčleňování části úsilí na výzvu velitele divize zdůvodňuje okolnost, že informace o situaci na bojišti dříve získá divize a pak je předá nadřízenému stup-

ni — vševojskové armádě. Proto může velitel armády z úsilí, které mu bylo vyčleněno na podporu boje armády, vyčlenit část sil na výzvu velitele motostřelecké (tankové) divize. Toto opatření vylučuje možnost časových ztrát, které jsou jedněmi z rozhodujících v současném boji. Vyčlenění části úsilí frontového letectva na výzvu velitele motostřelecké (tankové) divize však v žádném případě neznamena jeho decentralizaci, ale pouze přiblížení jeho činnosti boji motostřelecké (tankové) divize a jeho efektivnější využití. Půjde zpravidla o vyčlenění části úsilí SBoL a vrtulníků.

Velitel armády vyčleňuje úsilí na výzvu velitele divize na návrh náčelníka SBVLA podle určitých zásad, které vyplývají z konkrétní situace.

Prvním kritériem, které limituje výši přiděleného úsilí na výzvu velitele divize, je počet přidělených plukovních vzletů na výzvu velitele armády. Má-li armáda přiděleny na den dva plukovní vzlety SBoL, sotva může vyčleňovat nějaké úsilí pro motostřeleckou (tankovou) divizi.

Druhým možným kritériem je, že úsilí vyčlení jen těm motostřeleckým (tankovým) divizím, které plní hlavní úkoly zámyslu velitele armády.

Třetím kritériem může být, jak složitou předpokládá velitel armády situaci v toku informací v průběhu bojové činnosti.

Žádá-li velitel motostřelecké (tankové) divize úder letectvem na výzvu v jiném čase, jiným počtem letounů nebo na jiný cíl, který není v souladu se schvá-

leným požadavkem, prodlouží se nutně doba zásahu frontového letectva na cíl. Je to proto, že výzva ke vzletu nemůže být dána přes SBVLA přímo např. stíhacímu, bombardovacímu svazku, ale musí být předána až na VS LA a to ji musí schválit. Tím dochází k časovým ztrátám. Jiný postup totiž nezaručuje, že na stejný cíl nebudou vedeny údery letectvem dvakrát, nebo že cíle na bojisti budou ničeny podle pořadí důležitosti vzhledem k úhroze pozemních vojsk. Jinými slovy, jde o dodržení zásady centralizovaného velení a efektivnosti při použití letectva při podpoře pozemních vojsk. Kromě toho se může stát, že letectvo plní v této době jiné úkoly podle plánu velitele frontu a výzvu, která není v souladu se schváleným požadavkem, ve změněném čase nemůže splnit. Na tuto okolnost musí náčelník SkBV velitele divize včas upozornit. Za uvedené situace je ovšem oprávněná námitka, že ozbrojený boj je záležitostí dvoustrannou, že zejména doby, počty letounů i cíle bude nutné měnit a že nebudou vždy totožné se schváleným požadavkem. Tuto námitku za určitých okolností můžeme přijmout. Musíme však rovněž připustit, že v protikladu k ní stojí požadavek plánovitého použití letectva při plnění jeho bojových úkolů, jako každé jiné zbraně.

Řešení tohoto antagonismu vypadá na pohled složité, ale je možné. Vyžaduje od velitele motostřelecké (tankové) divize a náčelníka SkBV, aby podle konkrétní situace protivníka a situace vlastních vojsk předával změněné požadavky na výzvu vyčleněným úsilím letectva.

Závěrem chceme uvést, že otázku podpory boje motostřelecké (tankové) divize frontovým letectvem nemůžeme zužovat jen na vyčlenění úsilí letectva na výzvu velitele divize. Jde o problematiku daleko širší, která v sobě zahrnuje řešení součinnostních otázek všeho letectva, které působí do pásma bojové činnosti motostřelecké (tankové) divize. Složitost situace vyžaduje řešení těchto problémů na VS divize s hlavními funkcionáři, včetně samotného velitele. Vycházíme ze zásadní otázky, že kvalita řešených součinnostních problémů při podpoře motostřelecké (tankové) divize rozhodujícím způsobem ovlivní její bojovou činnost nejen vyčleněným úsilím, ale i ostatní činností letectva v hloubce, před a po stranách bojové sestavy divize. Z toho vyplývá i důležitost SkBV při řešení součinnostních otázek, její určení, místo a úloha na VS divize v údobí přípravy a vedení bojové činnosti.